

จากเงินเพื่อสู่เงินผิด

เศรษฐศาสตร์นอกตำรา

โลกาภิวัตน์

โดยทั่วไประบบเศรษฐกิจที่มีการลดค่าเงินมากๆ ในระดับหนึ่งจะมีผลกระทบต่อตามมาคือการเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าและบริการหรือที่เรียกว่าภาวะเงินเฟ้อ ทั้งนี้ระดับราคาสินค้าและบริการดังกล่าวจะปรับเพิ่มสูงขึ้นเล็กน้อยเพียงไรจะขึ้นอยู่กับระดับการพึ่งพิงสินค้าและบริการที่นำเข้าจากต่างประเทศของประเทศนั้นๆ

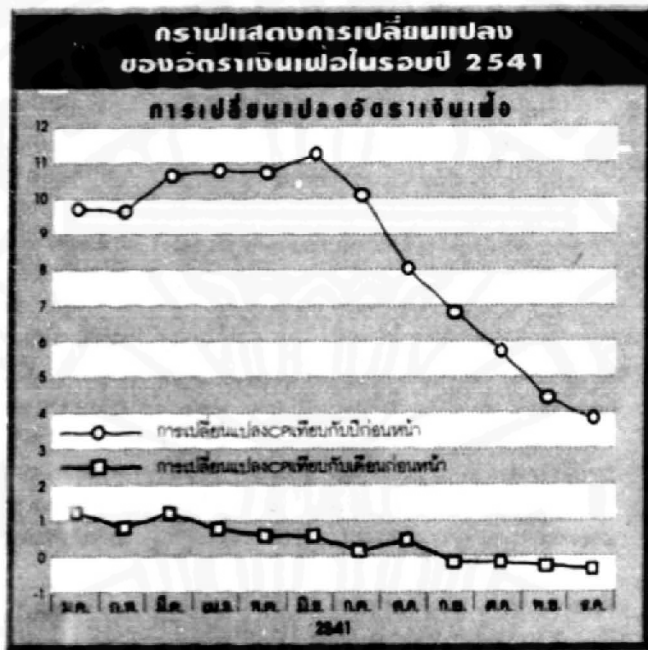
การลอยตัวของค่าเงินบาทที่เกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงกลางปี 2540 ได้ส่งผลให้ค่าเงินบาทเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐลดลงมาต่ำสุดถึงกว่า 50 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ ในช่วงต้นปี 2541 และค่อยๆ ปรับตัวดีขึ้น จนในวันนี้ค่าเงินบาทจะมีความเคลื่อนไหวในช่วงแคบๆ ระหว่าง 35-37 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งหากเปรียบเทียบกับค่าเงินในช่วงก่อนการลอยตัวค่าเงินบาทได้ปรับลดลงไปประมาณร้อยละ 40

การลดลงของค่าเงินบาทในทางหนึ่งย่อมหมายถึง การลดลงของระดับราคาสินค้าและบริการส่งออกจากประเทศไทยเปรียบเทียบกับช่วงก่อนการลดลงของค่าเงินหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งผู้นำเข้าสินค้าและบริการจากไทยสามารถซื้อสินค้าและบริการของไทยได้ในปริมาณเท่าเดิมแต่จ่ายเงินลดลง ซึ่งจะมีผลทำให้การส่งออกขยายตัวอย่างรวดเร็วและเป็นความหวังสำคัญทางหนึ่งที่จะช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจไทยได้

ในอีกทางหนึ่งค่าเงินที่ลดลงก็ยังมีหมายถึงราคาสินค้านำเข้าที่จะ

มีราคาสูงขึ้นด้วย ดังนั้น เศรษฐกิจไทยที่มีการพึ่งพิงสินค้าและบริการนำเข้าในเกณฑ์สูง ทั้งสินค้าอุปโภคบริโภคและสินค้าจำเป็นจำพวกวัตถุดิบและเครื่องจักรอุปกรณ์ก็ยากที่จะหลีกเลี่ยงภาวะเงินเฟ้อไปได้

ในช่วงแรกหลังลดค่าเงินบาทคาดการณ์กันว่าอัตราเงินเฟ้อของไทยน่าจะเพิ่มสูงถึงร้อยละ 12 เทียบกับร้อยละ 5-6 ต่อปีในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา ด้วยเหตุนี้เองทำให้ปัญหาเงินเฟ้อกลายเป็นปัญหาที่สำคัญที่ภาครัฐบาลต้องเตรียมการแก้ไขไว้และอัตราเงินเฟ้อก็กลายเป็นเครื่องชี้วัดสุขภาพของประเทศไปโดย

การลดลง หรือสูญหายไปของกิจกรรมทางเศรษฐกิจบางอย่าง หรือที่เราเรียกกันว่าภาวะเงินฝืด ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนมากกว่าที่คาดการณ์ไว้ และยากที่จะหาเครื่องมือมาใช้ในการจัดการแก้ไข

ปริยาย
การคาดการณ์เกี่ยวกับอัตราเงินเฟ้อที่รุนแรง และการตกต่ำของภาวะเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กับการปลด ลดคนงาน หรือแม้กระทั่งการลดค่าจ้างแรงงาน ได้ส่งผลให้พฤติกรรมของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปด้วย ระดับการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคลดลงอย่างรวดเร็ว คนบางส่วนในสังคมหันมาออมมากขึ้นเพื่อประกันการยังชีพของตนเอง ในขณะที่บางส่วน

ต้องปรับการใช้จ่ายของตนเองให้สอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของภาวะเงินเฟ้อ สภาพความตื่นตระหนกเหล่านี้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มคนที่มีรายได้ประจำ ตั้งแต่ช่วงปลายปี 2540 ถึงกลางปี 2541 เมื่อตลาดภายในประเทศเกิดการหดตัวอย่างรุนแรง ผู้ผลิตสินค้าและบริการภายในประเทศก็ต้องหันมาแข่งขันอย่างรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านราคาสินค้า

ในขณะเดียวกันก็พยายามลดกำลังการผลิตลงให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดที่ลดลง การลงทุนใหม่เกิดขึ้นน้อยมาก และการนำเข้าวัตถุดิบเครื่องจักรและสินค้านำเข้าอื่นๆ ก็ลดลงอย่างรวดเร็วตามไปด้วย และเริ่มส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อเริ่มลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงไตรมาสที่ 3

การลดลงของอัตราเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นนี้ น่าจะเป็นสิ่งที่ดีที่ประชาชนต่างก็ตั้งหน้าตั้งตารอ

ของปริมาณการนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคจากต่างประเทศ แต่เมื่อภาวะการที่เกิดขึ้นกลับเป็นผลมาจากการลดลงของการนำเข้าเครื่องจักรและวัตถุดิบที่จำเป็นต่อภาคการผลิตเพื่อการส่งออก ก็ทำให้เกิดความสับสนแก่เราว่าภาคการผลิตเพื่อการส่งออกที่น่าจะเป็นความหวังเพียงหนึ่งเดียวในการฟื้นตัวจะได้รับผลกระทบไปด้วยหรือไม่

สิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นควบคู่กับภาวะเงินเฟ้อในระดับสูงตั้งแต่ช่วงต้นปี ถึงช่วงกลางปี 2541 ก็คืออัตราดอกเบี้ยซึ่งเป็นตัวแปรทางเศรษฐกิจที่แปรผันตามภาวะเงินเฟ้อและยังถูกภาครัฐบาลใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการต่อสู้กับภาวะเงินเฟ้อด้วย

โดยปกติในการคำนวณอัตรา

และ ณ วันนี้ อัตราดอกเบี้ยที่ถูกทำให้เพิ่มสูงมากนั้น สามารถแก้ไขอัตราเงินเฟ้อได้อย่างรวดเร็ว และได้ผลอย่างราบคาบเกินความคาดหมาย แต่ในอีกทางหนึ่งการเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ยก็เป็นการเพิ่มต้นทุนทางการเงินของภาคการผลิตที่แท้จริง และซ้ำเติมให้ปัญหาการขาดสภาพคล่องของภาคธุรกิจ ทั้งยังเพิ่มปริมาณเงินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้แก่สถาบันการเงินในอัตราที่ทวีคูณจนทำให้ธนาคารพาณิชย์ไม่กล้าที่จะปล่อยสินเชื่อใหม่เพิ่มอีก เงินที่เคยหมุนเวียนอยู่ในระบบเศรษฐกิจก็ค่อยๆ หายไปพร้อมกับภาวะเงินเฟ้อ

จากตัวเลขล่าสุดของภาครัฐบาลอัตรา เงินเฟ้อในเดือนธันวาคม 2541 อยู่ในระดับเพียงร้อยละ 0.1 และมีแนวโน้มที่จะลดลงต่ำกว่าร้อยละ 5 ในเร็ววันนี้ ด้วยแต่เราจะสามารถใช้อัตราเงินเฟ้อนี้เป็นเครื่องชี้วัดสุขภาพของประเทศได้จริงหรือไม่ เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กันก็คือ การลดลง หรือสูญหายไปของกิจกรรมทางเศรษฐกิจบางอย่าง หรือที่เราเรียกกันว่าภาวะเงินฝืด ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนมากกว่าที่คาดการณ์ไว้ และยากที่จะหาเครื่องมือมาใช้ในแก้ไข แต่ข้อสำคัญคือ เราจะเรียกความมั่นใจจากทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคให้หันกลับมาได้อย่างไร สิ่งนี้กลายเป็นเรื่องที่เราคงจะต้องช่วยกันคิดแล้ว ☹

คอลัมน์ "เศรษฐศาสตร์นอกตำรา" โดยทีมงานวิจัยของสถาบันวิจัยและพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ E-mail : head @ boi.go.th